

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 10.6.2009
KOM(2009) 248 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o

strategii Evropské unie pro region Baltského moře

{SEK(2009) 702}

{SEK(2009) 703}

{SEK(2009) 712}

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

0

strategii Evropské unie pro region Baltského moře

1. Úvod

Osm z devíti států ležících na pobřeží Baltského moře je členem Evropské unie¹. Díky zavedení předpisů Společenství a příležitostem vytvořeným nástroji a politikami Společenství (například politika soudržnosti, strategie pro udržitelný rozvoj, politika životního prostředí, integrovaná námořní politika, vnitřní trh a lisabonská agenda) byly otevřeny nové významné možnosti pro účinnější koordinaci činností, jejichž výsledkem je zvýšení životní úrovně pro občany těchto států. Nicméně nehledě na dobrou úroveň mezinárodních a meziregionálních kontaktů a spolupráce nebylo ještě plně využito nových možností, které členství v EU přináší, a problémy, kterým region čelí, nebyly odpovídajícím způsobem řešeny.

Region Baltského moře je z hospodářského, environmentálního i kulturního hlediska velmi heterogenní, přestože mají země řadu společných zdrojů a jsou na sobě významným způsobem závislé. To znamená, že akce v jedné oblasti mohou mít velmi rychle důsledky v jiných částech regionu nebo v regionu celém. Vzhledem k tomu by tato oblast mohla být vzorem regionální spolupráce, kde mohou být odzkoušeny nové myšlenky a přístupy a pak dále rozvíjeny jako příklady osvědčených metod.

Na tomto základě zveřejnil Evropský parlament koncem roku 2006 zprávu, která vyzývá k přijetí strategie pro region Baltského moře. Dne 14. prosince 2007 vyzvala Evropská rada v závěrech předsednictví Komisi, aby nejpozději do června roku 2009 předložila strategii EU pro region Baltského moře. Důvodem byla viditelně rostoucí degradace vlastního Baltského moře, ale také potřeba lépe vyrovnat různé úrovně rozvoje jednotlivých zemí v regionu a potenciální užitek, který může přinést prohloubení a zlepšení koordinace.

Evropská rada stanovila Komisi tři parametry týkající se vytváření této strategie. Novou strategií by neměla být dotčena integrovaná námořní politika, schválená v týchž závěrech, strategie by měla mimo jiné napomoci k řešení naléhavých výzev v oblasti životního prostředí, jež se dotýkají Baltského moře, a základ pro vnější aspekty spolupráce v regionu Baltského moře by měl poskytnout rámec Severní dimenze². Evropská rada v týchž závěrech schválila integrovanou námořní politiku a požádala Komisi, aby zajistila, že budou brány v úvahu regionální zvláštnosti. Tato strategie tedy rovněž představuje významný první krok k zavedení integrované námořní politiky v regionu Baltského moře.

Toto sdělení předkládá strategii vyžádanou Evropskou radou. Cílem strategie je vytvoření koordinovaného integrovaného rámce jako reakce na hlavní výzvy, kterým region Baltského

¹ Dánsko, Estonsko, Finsko, Německo, Lotyšsko, Litva, Polsko a Švédsko.

² Severní dimenze je společným rámcem pro podporu dialogu a konkrétní spolupráce v severní Evropě, a to mezi Evropskou unií, Islandem, Norskem a Ruskem.

moře čelí, a dále poskytnutí konkrétních řešení těchto problémů. Měla by být posuzována společně s orientačním akčním plánem. Strategie a navržené akce a stěžejní projekty byly připraveny na základě intenzivních konzultací s členskými státy a zúčastněnými stranami. Komise rovněž vyvinula úsilí, aby o přípravě strategie byly informovány státy z regionu, které nejsou členy EU.

2. VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI

2.1. Výzvy

Mnohé výzvy vyžadují akci na úrovni celého regionu Baltského moře: opatření na národní nebo místní úrovni nemusí být vhodná. Byly určeny čtyři hlavní oblasti, které vyžadují neodkladnou pozornost. Jsou to:

- Vytvoření udržitelného životního prostředí
- Posílení prosperity regionu
- Zvýšení jeho dostupnosti a atraktivity
- Zajištění bezpečnosti a ochrany v regionu.

Jak bylo zdůrazněno Evropskou radou, životní prostředí je mezi těmito oblastmi nejdůležitější. Zvláštní pozornost je tedy věnována dopadu přítomnosti přílišného množství živin v Baltském moři, což vede k eutrofizaci a škodlivému růstu řas. Ekologická rovnováha je rovněž poškozována nadměrným rybolovem, znečištěním z pozemních zdrojů, rostoucí teplotou mořské vody, přítomností nebezpečných látek a podobně. Přizpůsobení se klimatickým změnám je rovněž stále výraznějším problémem. Tyto dopady jsou nyní tak rozšířeny, že negativně ovlivňují rekreační činnost a drobnou obchodní činnost v mnoha oblastech.

Hlavní výzvou v hospodářské oblasti je překonání velkých rozdílů v oblasti výzkumu a výrobních inovací (a následné využití jejich velkého potenciálu) a odstranění překážek pro jednotný trh. Prioritními problémy u přístupnosti je zlepšení dopravní sítě, ukončení energetické izolace některých částí regionu a zajištění udržitelnosti jednotlivých druhů dopravy. Prioritami v oblasti bezpečnosti je snížení rizik, která pro obyvatele, infrastrukturu a životní prostředí regionu představují nebezpečí různého původu, zejména znečištění vod v důsledku námořních havárií a organizovaný zločin.

2.2. Příležitosti

Region má nepochybně značný potenciál, kterého je možno lépe využít. K tomuto potenciálu patří vzdělaná pracovní síla, zkušenosti s inovacemi - zejména v průmyslových odvětvích založených na znalostech, rozsáhlé a relativně nedotčené životní prostředí na pevnině bohaté na přírodní zdroje a velká tradice meziregionální spolupráce. Vytváření kontaktů mezi institucemi financujícími výzkum ze všech baltských států, které jsou členy EU, za podpory rámcového programu pro výzkum, je solidním základem ke spolupráci v oblasti výzkumu a výměny poznatků na úrovni regionu. Rámec, který poskytují politiky a právní předpisy Evropské unie, představuje pevný základ, na kterém je možné budovat účinnější spolupráci. Ustanovení Baltského moře jako zvláště citlivého mořského regionu může například zabezpečit, že růst námořní dopravy a jiných námořních činností bude udržitelný.

3. STRATEGIE: INTEGROVANÝ RÁMEC PRO ŘEŠENÍ VÝZEV A PŘÍLEŽITOSTÍ V REGIONU BALTSKÉHO MOŘE

Z analýzy provedené Komisí³ vyplývá:

- K udržitelnému rozvoji regionu Baltského moře je zapotřebí integrovaný přístup. Problematika je vzájemně propojena: například zlepšení kvality moře přinese zvýšenou zaměstnanost díky většímu potenciálu činností spojených s mořem, což bude mít za následek potřebu lepších dopravních spojení. Díky integrované strategii mohou mít ze společného přístupu prospěch všichni.
- Lepší koordinace a strategičtější využití programů Společenství jsou, zejména v období krize, klíčovými prvky, které zabezpečí, aby finanční prostředky a politiky v regionu plně přispívaly ke strategii. Výsledky výzkumných programů v této oblasti musí být kromě toho plně integrovány do ostatních programů a oblastí politik.
- Ve stávajícím finančním a právním rámci existují významné možnosti realizace účinných opatření prostřednictvím užší spolupráce a koordinace.
- K řešení identifikovaných problémů jsou potřebná specifická opatření. Tato opatření budou realizována zúčastněnými stranami z regionu, včetně vlád a agentur, obcí a mezinárodních a nevládních organizací.
- Tato strategie je interní strategií určenou pro Evropskou unii a její členské státy. Účinnost některých z navrhovaných akcí bude posílena další konstruktivní spoluprací se zainteresovanými třetími zeměmi v regionu. Stávající dobře fungující struktury zejména, ale ne výhradně, v rámci Severní dimenze poskytují EU rámec k další spolupráci s těmito zeměmi.

Strategie by tak měla poskytnout integrovaný rámec, který umožní Evropské unii a členským státům určit potřeby a sladit je s dostupnými zdroji prostřednictvím koordinace vhodných politik. To umožní, aby bylo v regionu Baltského moře zabezpečeno udržitelné životní prostředí a optimální hospodářský a sociální rozvoj.

Komise proto navrhuje orientační akční plán, v plné míře prodiskutovaný s členskými státy a zúčastněnými stranami z regionu, který bude podnětem k realizaci viditelných projektů. Akční plán je postaven na čtyřech pilířích. Jedná se nicméně o integrovanou strategii; navržená opatření často přispívají k plnění více než jednoho určeného cíle. Jednotlivá opatření a stěžejní projekty byly vybrány na základě jejich rychlé realizace a dopadu.

4. PŘEDCHOZÍ OPATŘENÍ A SOUVISLOSTI

4.1. Zeměpisná působnost

Strategie se týká makroregionu okolo Baltského moře. Dosah působnosti závisí na daném tématu: například pokud jde o hospodářskou problematiku, strategie by zahrnovala všechny země v regionu, pokud jde o problematiku kvality vody, pokrývala by celé povodí atd. Obecně se týká osmi členských států, které obklopují Baltské moře. K vyřešení řady

³ Pracovní dokument útvarů Komise o strategii Evropské unie pro region Baltského moře: v přípravě.

regionálních záležitostí je také nutná úzká spolupráce mezi EU a Ruskem. Stejná potřeba konstruktivní spolupráce platí i pro Norsko a Bělorusko.

4.2. Relevantní politiky

V regionu jsou důležité mnohé politiky a programy Evropské unie a předpokládá se, že budou klíčovými prvky strategie. Je mezi nimi politika soudržnosti, která v letech 2007–2013 přispěje regionu částkou více než 50 miliard EUR. Společná rybářská politika přispěje přímo dalších 1,25 miliard EUR. Komise hodlá spolupracovat s řídicími orgány, aby jim pomohla zabezpečit soulad příspěvků se strategií.

Oblast Arktidy, která je tématem zvláštního sdělení Komise z loňského roku⁴, má silné vazby na region Baltského moře prostřednictvím interakcí v rámci euro-arktické oblasti Barentsova moře. Zásahy do životního prostředí se řídí rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí a akčním plánem Helsinské komise (HELCOM) pro Baltské moře, přičemž jsou brány v úvahu společné politiky EU, které se týkají mořského životního prostředí, jako je zemědělství, rybolov a doprava. K dosažení cíle vytvořit z regionu Baltského moře prosperující region s udržitelným životním prostředím přispívá společná zemědělská politika, zejména prostřednictvím rozvoje venkova. Politiky jednotného trhu a lisabonská agenda včetně iniciativy „Small Business Act“ poskytnou inspiraci pro relevantní části strategie, zejména části zaměřené na prosperitu, zatímco Evropský výzkumný prostor společně se svým nástrojem financování, sedmým rámcovým programem, poskytne dostatečnou vědeckou základnu pro udržitelnou správu regionu Baltského moře. Transevropské dopravní a energetické sítě jsou základem pilíře dostupnosti a atraktivity. Kromě toho plán evropské hospodářské obnovy nabízí významnou doplňkovou finanční podporu pro četné projekty spojené s energetickou infrastrukturou v regionu. V rámci dohody mezi EU a Ruskem o rybolovu bude podle potřeb podporována spolupráce v oblasti rybolovu.

5. REAKCE

S ohledem na téměř jednomyslný postoj respondentů různých úrovní a různých typů při konzultaci je Komise přesvědčena o tom, že nejlepší odpovědí na tyto výzvy a příležitosti může být integrovaná vícesektorová regionální strategie. Vzhledem k tematické škále se jedná o ideální případ pro uplatnění přístupu územní soudržnosti, jak bylo požadováno na neformálním zasedání ministrů v Lipsku v roce 2007.

Region Baltského moře je dobrým příkladem makroregionu – regionu pokrývajícím více administrativních oblastí, které ale mají dostatek společných problematik, což je důvodem pro jednotný strategický přístup. Ostatní oblasti Evropské unie začínají rovněž nacházet svou identitu jako makroregiony a přístup zvolený v této strategii bude zdrojem důležitých poučení, pokud jde o možnosti makroregionálního přístupu.

Navazuje se na návrhy Komise týkající se územní soudržnosti, které jsou uvedeny v zelené knize z října 2008, kde jsou intervence navrženy spíše podle potřeb funkčních regionů než podle předem určených finančních a administrativních kritérií. Tato forma makroregionálního přístupu také poskytuje EU inovativní nástroj politik, který by mohl sloužit jako dobrý příklad úsilí dosáhnout společných cílů EU a jako příklad efektivnější koordinace teritoriálních a sektorových politik založených na problematice, jež je společná pro dané území.

⁴ „Evropská unie a arktická oblast“ – KOM(2008) 763, 20.11.2008

Obdobně bude koherentní a proaktivní realizace námořních činností v rámci strategie důležitou zkouškou pro regionální (příčemž regionem je spádová oblast moře) provádění iniciativ integrované námořní politiky.

Potřebná opatření můžeme rozdělit do čtyř níže uvedených pilířů plus oddílu, který se bude zabývat horizontálními otázkami. Toto rozdělení má význam pouze pro ulehčení analýzy: každý pilíř se dotýká širokého rámce politik a bude mít dopad na ostatní pilíře.

5.1. Region s udržitelným životním prostředím

Baltské moře je jednou z největších světových zásobáren brakické (částečně slané) vody s významnými rozdíly slanosti mezi jednotlivými podoblastmi. Je poměrně mělké (průměrná hloubka je 50 metrů, zatímco u Středozemního moře je průměrná hloubka 1 500 metrů) a téměř zcela uzavřené. Každý rok se obmění pouze tři procenta vody Baltského moře – na výměnu celého objemu je tedy zapotřebí více než 30 let. Řeky odvodňují území, které je čtyřikrát větší než vlastní moře, přičemž na tomto území žije téměř 90 milionů obyvatel.

Jedinečné charakteristiky Baltského moře a související environmentální tlaky vyžadují makroregionální přístup v boji s dlouhodobou degenerací moře. Tato skutečnost byla uznána již před delší dobou, včetně společných opatření v rámci HELCOM, nicméně je potřeba zvýšené koordinace mezi sektorovými politikami.

Hlavní otázky týkající se mořského životního prostředí

Dostupné údaje ukazují, že environmentální tlaky, jako je znečištění živinami, zejména dusičnany a fosforečnany, nemohou být jednoduše absorbovány, ale mají rychlé a viditelné dopady. Výsledkem je zvýšená tvorba řas, které každé léto pokrývají stále větší část moře. Tyto řasy spotřebovávají kyslík na úkor ryb a jiných forem života. Tento problém je znám již dlouho, ale iniciativy doposud nebyly dostatečně účinné vzhledem k rostoucí populaci, nedostatečnému zacílení opatření v oblasti zemědělství na oblasti intenzivně zemědělsky využívané a vzhledem k době, která je nutná k tomu, aby byly viditelné výrazné výsledky.

Další významný vliv na ekosystém má rybolovná činnost. Populace některých druhů se významně zredukovaly a některé rybolovné postupy mají za následek náhodné úlovky necílových druhů nebo ničení jejich přirozeného prostředí. Zavedení přístupu řízení založeného na ekosystémech, jak je navrženo v rámci reformy společné rybářské politiky, a využití ustanovení společné rybářské politiky pro minimalizaci účinků rybolovu na životní prostředí v moři přispěje k zachování baltického ekosystému při zohlednění akčního plánu HELCOM pro Baltské moře. Rybářská flotila by měla být v rovnováze s dostupnými zdroji.

Akční plán pokrývá tyto prioritní oblasti: 1) redukce přísunu živin do moře na přijatelné úrovni; 2) zachování přírodních zón a biodiverzity včetně rybolovu; 3) redukce použití a působení nebezpečných látek; 4) vytvoření vzorového regionu s čistou námořní dopravou; 5) zmírnění účinku klimatických změn a přizpůsobení se jim.

5.2. Prosperující region

Baltské moře je jednotícím prvkem regionu. Ale region je také zřetelně rozdělen: na straně jedné je tu prosperující a vysoce inovativní sever a západ a na straně druhé rozvíjející se východ a jih. Nicméně rozdíly mezi nejuspěšnějšími inovativními regiony EU v severovýchodních zemích a v Německu a regiony s dobře vzdělanými mladými lidmi a nedostatečnou infrastrukturou v Polsku a třech pobaltských státech jsou příležitostí pro doplňující se

spolupráci a vytváření značného přínosu pro všechny strany. Taková spolupráce by měla zvláště poskytnout reálné podnikatelské příležitosti pro malé a střední podniky, zejména pro ty, které působí v inovativních oblastech.

Evropská unie čelí vážné hospodářské krizi. Na jedné straně je potřeba realizovat přínos vnitřního trhu, na straně druhé využít v maximální míře příležitosti, které poskytují inovace. Strategie je příležitostí pro další odstraňování překážek obchodu a získání většího přínosu z jednotného trhu a využití potenciálu velkého rozdílu v inovacích. Navíc je důležité udržet ziskovost a konkurenceschopnost klíčových odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu, aby byl posílen jejich přínos k hospodářství a udržitelnému rozvoji.

K dosažení vysoké produktivity, vysoké úrovně inovací a udržitelného hospodářského růstu potřebuje region Baltského moře také zvýšení inkluze a integrace pracovního trhu. Vysoká úroveň zaměstnanosti, dobrá kvalita pracovních míst, pokračující přítomnost dobře vzdělané a přizpůsobivé pracovní síly, jakož i nízká úroveň sociálního vyloučení jsou základní faktory pro konkurenceschopnost a atraktivitu regionu.

Hlavní otázky týkající se prosperity

Odstranění překážek obchodu: Vzhledem k malým národním trhům v regionu Baltského moře je důležité zlepšit podnikatelské prostředí s cílem stimulovat rozvoj místních podniků a přilákat zahraniční investory. Přes existenci vnitřního trhu stále existují praktické překážky v obchodu se zbožím a službami. Z konzultací a analýzy uskutečněných s cílem přípravy přezkumu jednotného trhu v roce 2007 vyplývá, že některé oblasti a sektory právního rámce jednotného trhu dosud nefungují, jak by měly. Zlepšení bude důležité zejména pro malé a střední podniky, jak je to již uvedeno v iniciativě „Small Business Act“. Je také potřebné vynaložit úsilí na usnadnění přeshraničního pohybu zboží a komunikace mezi správami zemí.

Další inovace: Pokud jde o kapacitu inovací, je rozdělení východ-západ v rámci regionu Baltského moře patrné v nejnovější analýze inovační výkonnosti zemí EU (European Innovation Scoreboard, EIS, 2007). Přenos znalostí a kompetencí a prohloubená spolupráce ze strany severovýchodních zemí a Německa jakožto špičkových zemí v oblasti inovací může výrazně pomoci tomu, aby Polsko a pobaltské země doháněly úroveň ostatních zemí. Společně je možné vytvořit dynamické prostředí pro další zintenzivnění inovací posílením mezinárodní spolupráce v různých oblastech, jako je výzkum, vytváření klastrů a inovace služeb.

Akční plán pokrývá tyto prioritní oblasti: 1) odstranění překážek vnitřního trhu v regionu Baltského moře; 2) využití plného potenciálu regionu, pokud jde o výzkum a inovace; 3) provedení iniciativy „Small Business Act“: podpora podnikání a malých a středních podniků a zlepšení efektivního využívání lidských zdrojů; 4) podpora udržitelného zemědělství, lesnictví a rybolovu.

5.3. Přístupný a atraktivní region

Vlastní Baltské moře a nížiny okolo něho jsou historicky místem obchodních tras a komunikace. Rozdělení Evropy po roce 1945 znamenalo narušení struktury otevřených kontaktů, které byly obnoveny v 90. letech. V posledních dvou desetiletích následovaly mohutné investice, nicméně k tomu, aby infrastruktura dosáhla úrovně, jaká je běžná v jiných oblastech EU, je stále zapotřebí značného úsilí. Pozemské i mořské trasy by měly být přímější

a ekologičtější. Východ a sever zůstává příliš izolován od zbytku Unie. Region se zároveň stále více stává branou do Asie, zejména prostřednictvím železničního spojení.

Zvláštním problémem jsou dodávky energie a její zabezpečení: i když některé země v regionu mají značné vlastní zdroje energie, většina se musí spoléhat na dovoz. Vzájemné propojení proto musí být dále rozvíjeno a diverzifikováno, aby byla kompenzována případná přerušení a jiné negativní události. Důležité jsou i mezilidské vztahy, které mohou být posíleny opatřeními v oblasti vzdělávání, cestovního ruchu a ochrany zdraví.

Hlavní otázky týkající se dopravy a energie

Doprava: V mnohých částech regionu je nízká dostupnost: severní Finsko, Švédsko a pobaltské státy mají nejnižší úroveň dostupnosti v celé Evropě, pokud jde o vnitřní a vnější spojení. Příčinou je rozloha regionu, která znamená velké cestovní vzdálenosti a časové ztráty, a náročné klimatické a geografické podmínky. Slabá infrastruktura nebo pokrytí služeb znamená vysoké ceny. Zlepšení je třeba provést prostřednictvím udržitelných způsobů dopravy.

Energie: Trhům s energií chybí vhodná infrastruktura a jsou příliš vnitrostátně orientovány namísto toho, aby byly propojené v rámci celého regionu. To zvyšuje rizika a ceny dodávek energie. Kromě toho k tomu, aby vnitřní trh s energií dobře fungoval, musí být jednotlivé země propojeny. Nicméně, Estonsko, Lotyšsko a Litva zůstávají, s výjimkou elektrického vedení Estlink mezi Finskem a Estonskem, zásadně izolovány od širších energetických sítí Evropské unie.

Akční plán pokrývá tyto prioritní oblasti: 1) zlepšení přístupu k trhům s energiemi a zlepšení jejich efektivity a zabezpečení dodávek; 2) zlepšení vnitřních a vnějších dopravních spojení; 3) udržení a posílení atraktivity regionu Baltského moře zejména prostřednictvím vzdělávání, cestovního ruchu a ochrany zdraví.

5.4. Bezpečný region

Bezpečnost a ochrana regionu budou v následujících letech i nadále procházet významnými změnami: předpokládá se nárůst námořní přepravy, takže se zvýší riziko nehod a ohrožení znečištěním. Spolupráce již existuje, ale měla by být posílena, a region by se tak měl stát celosvětově vedoucím aktérem v oblasti námořní bezpečnosti. Námořní katastrofa, jako bylo ztroskotání tankeru Erika, by měla katastrofální následky. Rozšíření a prohloubení spolupráce EU v oblasti kriminality znamená, že regionální činnost k potírání zločinu by se měla zaměřit na intenzivní praktickou přeshraniční spolupráci. Region musí být také připraven na předpokládané zvýšení počtu extrémních meteorologických jevů jakožto důsledek klimatických změn.

Hlavní otázky týkající se bezpečnosti

Havarijní nebo záměrné znečištění moře: Region Baltského moře je díky své strategické poloze přirozenou trasou při přepravě ropy, zejména z Ruska. V letech 1995 až 2005 se přeprava ropy ve Finském zálivu zvýšila čtyřnásobně a očekává se další významný růst. Je patrný také nárůst přepravy zkapalněného zemního plynu. Tyto činnosti přinášejí rizika pro životní prostředí, zejména v obtížných zimních podmínkách. V roce 2007 došlo v Baltském moři ke 120 nehodám lodí. Pro zlepšení spolupráce, koordinace a koherence námořní

bezpečnosti a kontrolních agentur a pro účinnost reakce při nehodách jsou zapotřebí další opatření.

Přeshraniční kriminalita: Povaha kriminality v regionu je ovlivněna jeho zeměpisnou polohou, odlišnými ekonomickými a sociálními podmínkami, rozdíly v cenách výrobků podléhajících spotřební dani, společně s otevřeností a jednoduchostí vstupu do regionu Baltského moře, přičemž tato jednoduchost je charakteristická pro pohyb v rámci Společenství. Tyto faktory kladou zvláštní odpovědnost na ty členské státy, které leží na vnějších hranicích Společenství, zejména po zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Všechny členské státy musí přijmout opatření ke spolupráci, aby byla zajištěna vnitřní bezpečnost.

Akční plán pokrývá tyto prioritní oblasti: 1) dosažení vedoucího postavení v oblasti námořní bezpečnosti; 2) posílení ochrany proti závažným mimořádným událostem na moři i na pevnině; 3) snížení rozsahu přeshraniční kriminality a škod, které způsobuje.

5.5. Horizontální opatření

Základem celé strategie je řada průřezových akcí. Ty zahrnují rozvoj struktur integrované námořní správy a územního plánování na moři i na pevnině. Klíčem k úspěchu strategie je projekt BONUS-169, který kombinuje ekosystémový přístup s účinným propojením mezi vědou a politikou a je financován v rámci 7. rámcového programu.

6. REALIZACE A ŘÍZENÍ – OD SLOV K ČINŮM

6.1. Proces konzultací

Komise se zapojila do intenzivního procesu konzultací, který měl tři základní části: pracovní dokumenty od vlád a jiných oficiálních orgánů z regionu; akce pořádané zúčastněnými stranami, umožňující účastníkům z vládního, nevládního a soukromého sektoru přispět svými zkušenostmi; veřejné konzultace prostřednictvím internetové stránky Europa, které vzbudily četné reakce.

Závěry konzultací jsou jasné:

- Žádné nové instituce. Region Baltského moře má řadu struktur umožňujících spolupráci: neměly by se vyvířet nové struktury, které by znamenaly další administrativní náklady, aniž by přispěly k účinnosti opatření.
- Neomezit se pouze na strategii. K řešení problémů, kterým region čelí, jsou potřebné konkrétní a viditelné akce. Komise proto ve svém akčním plánu zdůrazňuje, aby členské státy a jiné zúčastněné strany na sebe vzaly odpovědnost jako vedoucí partneři pro specifické prioritní oblasti a stěžejní projekty, například vytvářením struktur integrované námořní správy v souladu s integrovaným přístupem k námořní politice.
- Účast Evropské komise. Účast Komise by měla přesáhnout sledování realizace financovaných programů a provádění směrnic ve vnitrostátním právu. Komise by mohla naplnit potřebu nezávislého, vícektorového orgánu, který může zaručit nutnou koordinaci, monitoring a následné kroky akčního plánu a v případě potřeby i pravidelnou aktualizaci plánu a strategie.

6.2. Návrhy v oblasti řízení a realizace

Na základě těchto závěrů a potřeby pružného přístupu s ohledem na široký rozsah akcí jsou předkládány tyto návrhy v oblasti řízení a realizace:

- **Vývoj politik** Vzhledem k tomu, že se členské státy sdružují pro účely spolupráce při konkrétních opatřeních, struktury Společenství poskytnou všeobecný přehled prostřednictvím pravidelných zpráv a návrhů doporučení Komise Radě. Evropská rada bude o pokroku strategie pravidelně informována.
- Komise bude zodpovědná za **koordinaci, monitoring, zprávy, usnadnění realizace a následné kroky**. V součinnosti se zúčastněnými stranami z regionu by měla připravovat pravidelné zprávy o pokroku a využívat svého práva iniciativy k předkládání návrhů na úpravu strategie a akčního plánu, kdykoli to bude potřebné. Koordinací se rozumí mít přehled o tom, jak využívání finančních prostředků přispívá k prioritám strategie. Přezkum přidané hodnoty evropské spolupráce v rámci strategie a přezkum provádění akčního plánu jsou plánovány na rok 2011.
- **Praktická realizace** – za kterou budou odpovědní partnerské subjekty, které již v regionu působí – bude více spjata s cíli strategie. Komise bude spolupracovat s ostatními institucemi, členskými státy a regiony, mezinárodními finančními institucemi, orgány odpovědnými za nadnárodní programy a mezivládními organizacemi, jako je HELCOM,

na identifikaci koordinačních subjektů na úrovni prioritních oblastí a vedoucích partnerských subjektů pro stěžejní projekty.

- Aby bylo zachováno intenzivní zapojení všech zúčastněných stran z regionu, které bylo patrné během konzultací, bude organizováno **výroční fórum**. Toto fórum umožní, aby partnerské subjekty, kterých se týkají různé aspekty strategie (včetně zainteresovaných třetích zemí), posoudily a prodiskutovaly pokrok strategie a připravily návrhy na realizaci.
- **Vztahy se třetími zeměmi** by měly být primárně realizovány prostřednictvím Severní dimenze, s možností použít alternativní cesty, pokud je to užitečné.

6.3. Praktická realizace

Tato opatření umožní účinnější koordinaci politik, účinnější uplatňování právních předpisů Společenství a lepší koordinaci finančních nástrojů. V tuto chvíli Komise nenavrhuje další financování nebo jiné zdroje. Některé akce nebo projekty nicméně budou vyžadovat finanční podporu. Hlavním zdrojem jsou strukturální fondy⁵, které jsou v regionu k dispozici - většina programů již umožňuje provádět opatření, která jsou uvedena v strategii. Orgány odpovědné za programy mohou přezkoumat kritéria přidělování zdrojů a usnadnit výběr projektů, které jsou v souladu se strategií. Komise kromě toho v případě potřeby uvítá příslušné změny programů.

Kromě toho se členské státy dohodly prověřit financování projektů a opatření spojených s prioritami strategie ze svých vlastních zdrojů. Přispět by rovněž mohla Evropská investiční banka a další mezinárodní a regionální finanční instituce, jako je Severská investiční banka a Evropská banka pro obnovu a rozvoj.

7. ZÁVĚR

Region Baltského moře má dlouholetou tradici vytváření kontaktů a spolupráce v mnoha oblastech. Tato strategie nabízí příležitost přejít od slov k činům a poskytnout celému regionu skutečné přínosy.

Výše uvedená analýza ukazuje potřebu společné strategické vize, která bude usměrňovat budoucí územní rozvoj regionu Baltského moře. Je jasné, že žádný subjekt nemůže sám o sobě realizovat veškerá opatření, která jsou potřebná k řešení problémů a k využití příležitostí, které region má. Komise je přesvědčena, že strategie pro region Baltského moře, která se skládá z výše popsaného přístupu a opatření, je nezbytná k ochraně Baltského moře a k plnému využití příležitostí, které se regionu nabízí.

Komise proto vyzývá Radu, aby přezkoumala a schválila toto sdělení a s ním spojený akční plán.

⁵ Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Evropský rybářský fond.